

movement is created, which enriches the motor skills of children. Gradual learning accelerates the recovery of lost skills.

The method of the game in physical education has a plot character. The game is used not only as a means of physical education, but also as an effective method of education and upbringing.

Although the competitive method is a characteristic feature of sports competitions, competitions have a wider range of possibilities.

ПРЕИМУЩЕСТВА ЧАСТНО-РАЗДЕЛИТЕЛЬНЫХ МЕТОДОВ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

*Гасанов Этибар Фуруддин оглы, Алиев Турал Халил оглы,
Ализаде Ульви Гусейн оглы
Резюме*

Постепенное обучение делает процесс обучения более конкретным на каждом уроке, учащиеся усваивают урок и довольны полученными навыками. В результате разнообразия подготовительных мероприятий урок получается интересным. При разучивании частей движения создается большой резерв движения, что обогащает моторику детей. Постепенное обучение ускоряет восстановление утраченных навыков.

Метод игры в физическом воспитании носит сюжетный характер. Игра используется не только как средство физического воспитания, но и как эффективный метод обучения и воспитания.

Хотя соревновательный метод является характерной чертой спортивных соревнований, соревнования имеют более широкий спектр возможностей.

Rəyçi: Dos. Zaur Hüseynzadə

Bədən tərbiyəsi və idman 14 iyun 2022-ci il tarixli iclasın 10 saylı protokolu

Daxil olduğu tarix 08 iyul 2022-ci il

UOT:355.

AZƏRBAYCAN SİLAHLI QÜVVƏLƏRİNİN HƏRBİ VƏTƏNPƏRVƏRLİK TƏRBİYƏSİNDƏ ROLU

*Sarıyev Vidadi
Gəncə Dövlət Universiteti
Gceferova@rambler.ru*

Xülasə: Müdafiə qabiliyyətinin artması istiqamətində ölkə rəhbərliyinin fəaliyyətinin əsas sahələrindən biri də gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsidir. Vətənpərvərliyin ali təzahürü xalq kütlələrinin cəmiyyət quruluşu məqsədyönlü fəaliyyəti, Vətənin müdafiəsi yolunda fədakar əməyindən ibarətdir. Ölkə qarşısında duran vəzifələrin yerinə yetirilməsi sahəsində əsas şərt xalq kütlələrinin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinin, onların vətənin müdafiəsinə hazırlığından ibarətdir.

Açar sözlər: Azərbaycan silahlı qüvvələri, vətənin müdafiəsi, hərbi vətənpərvərlik, döyüş qabiliyyəti, hərbi əməliyyat

Ключевые слова: Азербайджанские вооруженные силы, защита Родины, военный патриотизм, боеспособность, военная операция.

Keywords: Azerbaijani armed forces, defense of the Motherland, military patriotism, combat readiness, military operation.

Hökumətimiz ölkənin müdafiə qabiliyyətinin möhkəmlənməsinə, şəxsi heyətin nailiyyətlərimizi qorumaq əzminin, sayıqlığının artmasına daim qayğı göstərir. Vətənin qoruması erməni qəsbkarlarının nəyin bahasına olursa olsun öz çirkin niyyətlərinə çatmaq üçün hərbi üstünlüyü əldə edərək öz iradələrini zorla qəbul etdirməyin qarşısını almaq səbəbindən irəli gəlir. 1980-ci illərin axırı, 1990-cı illərin əvvəlində erməni millətçilərinin və onların havadarlarının təcavüzkar fəaliyyətləri geniş vüsət alaraq, ölkəmizə qarşı açıq hərbi əməliyyatların keçirilməsi ilə nəticələndi. Ölkəmizin mövcud problemlərə konstruktiv mövqeyi SQ-in döyüş qabiliyyətinin, Azərbaycan xalqının sayıqlığının, onun ölkənin müdafiəsinə qalxmaq əzminin artması ilə müşahidə olunmalıdır.

Müdafiə qabiliyyətinin artması istiqamətində ölkə rəhbərliyinin fəaliyyətinin əsas sahələrindən biri də gənclərin hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsidir. O, əhalinin, xüsusən gənclərin Vətənin müdafiəsi sahəsində, mənəvi-psixoloji, hərbi və fiziki hazırlıq üzrə çoxşaxəli vəzifələri həyata keçirməyə xidmət edir. Vətənpərvər olmaq ölkənin iqtisadi, hərbi potensialını artırmaq, öz əsgəri borcunu layiqincə yerinə yetirmək deməkdir. Bunun üçün isə xalqa, ictimaiyyətə zidd hərəkətlərə qarşı barışmaq olmaz, ordu xidmət məktəbini keçərək müasir silah və döyüş texnikasını mənimsəyib, vətənin müdafiəsinə hazır olmaq lazımdır.

Müasir gənclər ata və babalarımız tərəfindən bizə qalmış zəngin ideya-nəzəri örnəyə malikdirlər. Xalq kütlələrinin vətənpərvərlik tərbiyəsi, onların Vətənin müdafiəsinə hazırlığı bu örnəyin əsasını təşkil edir. Vətənə məhəbbət geniş xalq kütlələrinin qəlbində həmişə yaşamalıdır. Bu yadelli işğalçılara qarşı mübarizə öz təzahürünü mübariz şəkildə göstərmişdir. Vətənpərvərliyin əsas xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

- İctimai quruluşa sədaqət;
- Kütlələrin fəal ictimai mövqeyi;
- Vətənə məhəbbət hissinin, düşmənə qarşı amansızlıqla müşahidəsi;
- Xalqın önəmli ənənələri ilə, müasir nailiyyətlərin sıx əlaqəsi.

Vətən, onun işinə sədaqət, vətənpərvərliyin mahiyyəti olaraq qüdrətimizin əsas mənbəyidir. Sistematik, məqsədyönlü tərbiyə işi geniş xalq kütlələrinin əzəli maraqları əsasında qurularaq, dinc ictimai quruluşun bərqərar edilməsinə xidmət edir.

Vətənpərvərlikdə 3 əsas komponentin vəhdəti mövcuddur.

Vətənpərvərlik ideyaları;

- Vətənpərvərlik hisləri;

- İnsanların vətənpərvər fəaliyyətləri.

Bu komponentlərin hər biri vacib olmaqla yanaşı, bir-birilə sıx əlaqəlidir. Vətənpərvərliyin ali təzahürü xalq kütlələrinin cəmiyyət quruluşu məqsədyönlü fəaliyyəti, Vətənin müdafiəsi yolunda fədakar əməyindən ibarətdir. Ölkə qarşısında duran vəzifələrin yerinə yetirilməsi sahəsində əsas şərt xalq kütlələrinin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinin, onların vətənin müdafiəsinə hazırlığından ibarətdir.

HVT ümumi tərbiyənin tərkib hissəsi olaraq insanlarda yüksək mənəvi-psixoloji, fiziki vərdişlərin, həmçinin Vətənin müdafiəsi üçün lazımi keyfiyyətlərin məqsədyönlü, plana uyğun fəal prosesidir. HVT-in əsas məqsədi Vətənə sadıq silahlı müdafiəçilərin hazırlanmasıdır.

HVT-nin əsas vəzifələri:

- Yüksək mənəvi-siyas, psixoloji, fiziki keyfiyyətləri inkişaf etdirmək;
- Hərbi, hərbi-texniki biliklərin mənimsənilməsinə yardımçı olmaq;
- Öz ölkəsini müdafiə etməyə hazır, xalqın əmək, döyüş ənənələrinə, onun Silahlı Qüvvələrinə sadıq vətənpərvərlər tərbiyə etməkdir.

Hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinə müxtəlif amillər təsir göstərir. Bunlar obyektiv və subyektiv şəraitdən irəli gəlir. Obyektiv şəraitə iqtisadi, sosial, siyasi, ideoloji nəzəriyyənin əsasları aiddir. HVT-nin iqtisadi əsaslarını dövlət mülkiyyəti təşkil edir. İctimaiyyətin iqtisadi quruluşunda baş verən köklü dəyişikliklər hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi işinə həlledici təsir göstərmişdir. Müasir şəraitdə HVT iqtisadi əsasları genişlənərək köklü dəyişikliyə uğramışdır.

Cəmiyyətimizin sosial əsaslarını geniş xalq təbəqələrinin sıx birliyi təşkil edir. Bu birlik HVT-nin sosial əsaslarıdır. Kollektivçilik qarşılıqlı anlaşma, milli həmrəylik, sosial birlik HVT-nin möhkəm təməl daşıdır. Cəmiyyətin sosial qrup tədbirlərinin yaxınlaşması obyektiv bir prosesdir. Bu sahədə hökumətin sosial siyasəti əsas rol oynayır. Cəmiyyətimizin sosial birliyinin başqa bir tərəfi olan bizim həyat tərzimiz HVT işində böyük rola malikdir. SQ-lər xalqın ayrılmaz hissəsidir. Onların vahid məqsəd, maraq, vəzifə ideyaları vardır. Cəmiyyətimizin sosial strukturunu daim təkmilləşdirilməsi HVT işinin inkişafı üçün zəmin yaradır.

HVT-nin siyasi əsasını dövlət və ictimai quruluş təşkil edir. Siyasi təşkilatlar cəmiyyət qarşısında duran ümdə vəzifələr həyata keçirilməsini təmin etməlidirlər. Bu vəzifələrdən ən başlıcası ölkənin müdafiə qüdrətinin artmasından ibarətdir. HVT-si işində dövlətin hərbi siyasəti böyük əhəmiyyətə malikdir. Ümumi siyasi sistemdə hərbi siyasətin rolu, cəmiyyətin sosial tədbirlərindən irəli gəlir. Təcavüzkar dairələrin hərbi siyasətinin əsaslarını Militarizm təşkil edir. Ölkəmizin hərbi sahədə apardığı siyasət sülh siyasətidir.

HVT-si işinin ideya nəzəri əsasları milli ideologiyamız üzərində qurulmuşdur. Bu ideologiya xalqımızdı vətən, millət, cəmiyyət, vətənpərvərlik kimi anlayışlar formalaşdıraraq, şüurlu surətdə Vətənin müdafiəsi sahəsində xalq kütlələrinin rolunun vacibliyini mənimsəməsinə kömək edir. HVT-si işində obyektiv amillərlə yanaşı subyektiv amillər də əhəmiyyətli rola malikdirlər. Bu kütləyə xalq kütlələrinin müxtəlif təbəqələri, partiyalar, ayrı-ayrı şəxsiyyətlər aiddirlər. İndiki dövrdə subyektiv amillərin rolu daha da artır. Belə ki, cəmiyyətimizin istiqamətverən qüvvəsi olan dövlətin rolu artmaqdadır. Dövlət Milli ideologiyamızın təbliğatçısı kimi HVT-si işinin bütün sistemə rəhbərlik edir.

Vətənin müdafiəsi dövlətin əsas vəzifələrindən bir olmaqla ümumxalq işidir. Azərbaycan Respublikasının Vətəndaşları dövlət maraqlarını qorumalı, onun müdafiə qabiliyyətini, şan-şöhrətini artırmağa borcludurlar. HVT-nin əhəmiyyəti məhz buradan irəli gəlir. HVT-si və ali məktəblərin tədris prosesində siyasi maarifin, təbliğatın, mətbuat, radio, televiziya həmçinin müxtəlif formada kütləvi tədbirlər vasitəsi ilə həyata keçirilir. HVT-si üçün orta və ali məktəblərdə gənclər tərəfindən öyrənilmiş hərbi və hərbi-texniki biliklərin əsaslarını texniki avtoklublarda, dərnlərdə, ÇH məntəqələrində və s. keçirilən dərslər böyük əhəmiyyətə malikdir. Hərbi-tətbiqi yönümlü FH gənclərdə dözümlü, cəldlik, iradəlik, psixoloji dayanat və bu kimi keyfiyyətləri aşılayır.

HVT-nin prinsipləri mənəvi tərbiyənin prinsipləri ilə sıx əlaqədardır.

a) HVT –nin əsas ümumi prinsipi nəzəriyyə və əməliyyatın birliyindən ibarətdir. Teoretik ümumiləşmə və əsas olmadan HVT-si ola bilməz. Teoretik biliklər döyüşünü silahlandıraraq düzgün praktiki hərəkətləri həyata keçirmək üçün şərait yaradır. Praktiki HVT-nin əsasını təşkil edərək onun məzmununu müəyyən edir. Həyat təcrübəsi döyüşçülərin təlimlərdə və manevrlərdə iştirakı gənclərin döyüş və inqilabi rəşadət yerlərinə gəzintiləri, müharibə veteranları ilə görüşlər Vətənin müdafiəsi kimi ideyaların aydın mənəvi döyüş keyfiyyətləri möhkəmlənərək inkişaf edir.

Teoriya və praktika HVT-nin iki ayrılma qarşılıqlı əlaqəli hissələridir.

b) HVT-nin ümumi prinsipi vahid məqsəd və məqsədə çatmaq üçün vəzifələrdən ibarətdir. Belə ki, HVT-si ümumi tərbiyənin tərkib hissəsi olub, onun məqsədlərinə malikdir və bu məqsədlər ümumi tərbiyə işinin əsas vəzifələrindən ibarətdir. Başqa tərbiyə işlərində olduğu kimi HVT-də də məqsəd vasitələr mövcuddur. Aydın, konkret, məqsədyönlü sistemə surətdə tərbiyə obyektinə təsir etmək qabiliyyətindən məhrum qalacaqlar.

c) HVT-nin ümumi prinsiplərindən biri konkret tarixi baxış prinsipidir. Tarixi şəraitdən asılı olaraq HVT forma və məzmununu dəyişmiş, inkişaf etmiş və konkretləşmişdir. Konkret tarixi baxış prinsipi keçmiş və indiki hadisələrdə bilavasitə və ya əlaqələrin sezilməsinə şərait yaradaraq inkişafın ana xəttinə və əsas meyllərini görməyə kömək edir. Məhz buna görə bu prinsipə daim riayət etmək HVT-nin inkişaf etdirilməsində böyük rola malikdir.

d) SQ-də və bütövlükdə hərbi işinin inkişaf meyllərinin müxtəlif dəyişikliklərinin HVT-si işinin uçotunun aparılması prinsipi özünün əvvəlki prinsipi ilə sıx əlaqədardır. Belə ki, ən etibarlı müdafiə edilməsi baxımdan çıxış edilərək hadisələrin tez zamanda inkişaf edilməsini nəzərə alaraq düşməyə layiqli cavab vermək üçün mənəvi-siyasi psixoloji, hərbi texniki və fiziki keyfiyyətlərdən kompleks istifadə edərək qabaqcıl təcrübədən və yeniliklərdən bəhrələnmək lazımdır.

e) HVT-si məşğul olan bütün təşkilatların fəaliyyətini daim tənzimləyən prinsip HVT-nin spesifik prinsipi olub ailədə, məktəbdə, ali və orta tədris müəssisələrində, əmək və əsgəri kollektivlərdə bu işin fasiləsiz, plana uyğun aparılmasına şərait yaradır. HVT-si işində mətbuatın, radio və televizorun müstəsna rolu vardır. Müvafiq əlaqədar təşkilatlar bu sahədə kütləvi-informasiya vasitələrinin fəaliyyətinə böyük əhəmiyyət verir. Lakin, bu işin ardıcıl planauyğun sistemə surətdə aparılması təşkilatların bu sahədə fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsini tələb edir.

Ümumən HVT-nin səmərəsi gənclərin SQ-lər sıralarında xidmətə hazırlıq səviyyəsi ilə ölçülür. Yuxarıda deyildiyi kimi bu iş sistemə, fasiləsiz, kompleks bir tərbiyə işi olub əlaqədar təşkilatların gündəlik əmək fəaliyyətlərinin tərkib hissəsidir.

Ədəbiyyat

1. Hərbi Nizamnamələr (azərbaycan dilində)
2. Hərbi bilik jurnalları Bakı 1969
3. Hərbi bilik jurnalları Bakı 1975
4. “Artilleriya və raketlər” (rusca) Moskva, Hərbi Nəşriyyat 1968
5. “Rusca –azərbaycanca hərbi terminlər lüğəti” – M.M.Seyidov, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı 1993
6. “Naçalnaya Voyennaya podqotovka” (rusca) kitabı, Moskva, Hərbi Nəşriyyat 1982

7. Hərbi Andın mətni
8. “İbtidai hərbi hazırlıq” II cildə Bakı
9. Hərbi bilik jurnalı Bakı 1982

РОЛЬ АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ В ВОЕННО-ПАТРИОТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ

Сариев Вудади

Резюме

Одним из основных направлений деятельности руководства страны по повышению обороноспособности является военно-патриотическое воспитание молодежи. Высшим проявлением патриотизма является целеустремленная активность народных масс в общественном строю, самоотверженный труд на защиту Родины. Главным условием выполнения задач, стоящих перед страной, является воспитание в массах воинского патриотизма и их готовности к защите Родины.

ROLE OF AZERBAIJANI ARMED FORCES IN MILITARY-PATRIOTE EDUCATION

Sariev Vidadi

Summary

One of the main activities of the country's leadership to improve the defense capability is the military-patriotic education of youth. The highest manifestation of patriotism is the purposeful activity of the masses in the social system, selfless work to defend the Motherland. The main condition for the fulfillment of the tasks facing the country is the education among the masses of military patriotism and their readiness to defend the motherland.

Rəyçi: Kərimova Rəna

Fiziki tərbiyə çağırışa qədərki hazırlıq və mülki müdafiə kafedrasının 07 iyun 2022-ci il tarixli iclasın 09 sayılı protokolu

Daxil olma tarixi 22 iyun 2022-ci il

UOT:60.

ZƏRƏRLİ VƏRDİŞLƏR VƏ ONLARDAN TÖRƏNƏN FƏSADLAR

Kərimova Rəna Cəmil qızı, Əkbərova İradə Binnət qızı

Gəncə Dövlət Universiteti

Rena.kerimova.1964@gmail.com

Xülasə: İnsanların bir çox zərərli vərdişləri olduğu hamımıza məlumdur. Spirtli içkilər, narkotik maddələr, siqaret və s. bun a misal ola bilər. Çox vaxt normal zənn etdiyimiz və fərqiində olmadığımız vərdişlər həyatımızda əsaslı dəyişikliklər yarada bilər. İlk günlər həzz verən bir müddətdən sonra insanı incitməyə başlayır. Psixoloqlar hesab edir ki, insan heç vaxt vərdişlə doğulmur. Yaşadığımız müddətdə yaranır və həyatımızı əhatə edir.